

חציצה הלכה למשה מסיני [ד"ע"ב "חציצין דאורייתא" - "גזירה לגזירה"]

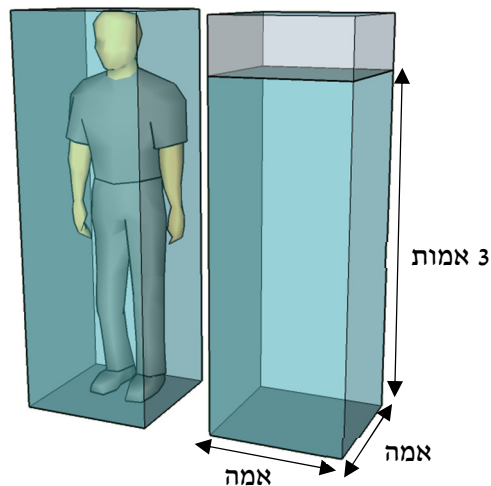
רב אמר ששיעורי כמויות בהלכות שונות, דין חציצה שפוסלת בטבילה והלכות מחיצה – הן הלכה למשה מסיני. הגמרא תמה כיצד אמר זאת והרי דיני חציצה הן הלכות מדאורייתא? למסקנה, הלכה למשה מסיני זה החילוק בדיני חציצה בין מקפיד לשאינו מקפיד, ובין חציצה שעל רוב השיער לעל מיעוט השיער.

רב

אמר רבי חייא בר אשי אמר רב: שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני.

ברייטא

"וְרַחֵץ אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ בַּמִּים" שלא יהא דבר חוצץ בין בְּשָׂרוֹ לַמִּים, "בַּמִּים" בְּמִי מְקוֹה (בעל קרי יכול לטבול במקוה ולא צריך מעיין כדון זב), "כָּל בְּשָׂרוֹ" מִים שֶׁכָּל גּוּפוֹ עוֹלָה בָּהֶן, וְכַמָּה הֵן? אִמָּה עַל אִמָּה בְּרוּם שְׁלֹשׁ אַמּוֹת, וְשִׁיעָרוֹ חֲכָמִים מִי מְקוֹה אַרְבָּעִים סָאָה.

רוחבו של אדם עם בגדיו אמה, עוביו יכול להגיע לאמה (אדם שמן) וגובהו בלי הראש הינו 3 אמות, וכשהוא נכנס למקוה עולים המים ומכסים את ראשו. (תוס' פסחים קט ע"ב).

ברייטא

"וְרַחֵץ אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ" אֶת הַטָּפֶל לְבָשָׁרוֹ, וְזֶהוּ שֵׁעַר.

לדעת רב דיני חציצה נלמדו הלכה למשה מסיני, והרי כתב בתורה "וְרַחֵץ אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ בַּמִּים" ולמדו חכמים שצריך שהבשר יגע במים, ושלא יהיה חוצץ ביניהם?

שערה שקשורה לעצמה

עיקר דיני חציצה נלמדו מהתורה, אך דין חציצה בשיער נלמד למשה מסיני, כדברי רבה בר הונא: שערה אחת שקשורה לעצמה – חוצצת, כיוון שהקשר מהודק והמים לא נכנסים בתוך הקשר. שלוש שערות שקשורות יחדיו – אינן חוצצות, כיוון שהמים נכנסים בתוך הקשר. שתי שערות שקשורות יחדיו – אינן יודע האם ישנה חציצה.

אף דיני חציצה בשיער נלמדים מהתורה, הברייטא לומדת שאף השיער צריך לגעת במים, בלא חציצה?

רב יצחק: מדין הלכה למשה מסיני שיער חוצץ בתנאי: א. ברוב השיער יש חציצה (כגון: שהיה בו דם יבש, דיו, טיט יבש, זפת יבש, או שרוב השיערות קשורות לעצמן). ב. מקפיד על החציצה ומצטער בגינה. ממילא אם אינו מקפיד, אף שהחציצה ברוב השיער – הטבילה עלתה לו (שנחשבת החציצה כגופו). חכמים גזרו, כיוון שרוב האנשים מקפידים על כך שרוב שערם מלוכלך, גם אצל מיעוט אנשים שאינם מקפידים על כך, ליכלוך על רוב השיער יחשב חציצה (מחשש שיתירו למיעוט שאינו מקפיד – גם הרוב שמקפיד יטעו להתיר איסור מהתורה). חכמים גזרו, גם בכללך על מיעוט השיער אם מקפיד עליו - יחצוץ, משום שזה דומה לדין התורה בחציצת רוב ומקפיד.

אם חכמים גזרו שאף בתנאי אחד ישנה חציצה: מקפיד או רוב, מדוע לא גזרו חכמים שגם בחציצה שאינו מקפיד עליה והיא נמצאת על מיעוט השיער – יחצוץ? משום מיעוט שמקפיד ע"פ גזרת חכמים השנייה (שבשניהם החציצה על מיעוט השיער), או משום רוב שאינו מקפיד ע"פ גזרת חכמים הראשונה (שבשניהם אינו מקפיד על החציצה שיש בשער).

כל גזירת חכמים שאף בתנאי אחד ישנה חציצה: מקפיד או רוב, היא גזירה להרחיק את האדם מלעבור על איסור תורה, אך אין לגזור על הגזירה כדי להרחיק את האדם מלעבור על גזירת חכמים, לכן "אין גוזרים גזירה לגזירה". (מהתורה נלמד מ"וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתִּי" שיש להרחיק את האדם מלטעות בדברי תורה, ולעשות "משמרת" ל"משמרת", אך לא "משמרת" ל"משמרת").